

ПРОБЛЕМАТИКА АУДИТУ ОПОДАТКУВАННЯ: МЕТОДИЧНИЙ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Ефективна організація аудиту оподаткування як спеціального аудиторського завдання стає в цей час актуальною проблемою, що вимагає плідного рішення. Зв'язано це з тим, що в останнє десятиліття, як у західних країнах, так і в Україні, отримали розвиток тенденції ускладнення податкового законодавства. Його протиріччя та, в деякій мірі, недосконалість, нестаток необхідної інформації приводять до помилок визначення бази оподаткування, слідством яких є санкції з боку податкових органів. Для забезпечення своєчасного виправлення розрахунків по податках потрібне проведення аудиту оподаткування, який є одним з найбільш затребуваних напрямків аудиту.

Отже, крім певних розбіжностей в організації управління бізнесом підприємств для України характерна досить складна система оподаткування, наявність великої кількості спірних справ по податковим питанням і значні адміністративні, фінансові й кримінальні санкції за порушення податкового законодавства, що само по собі обумовлює потребу в спеціалізованих послугах, спрямованих саме на мінімізацію податкових ризиків. Як приклад, підприємства часто приховують правдиву інформацію щодо самої бази оподаткування, намагаються знизити шляхом обману податкове навантаження, а нестабільність податкового законодавства, періодичні нововведення в розрахунки з бюджетом призводять до частих помилок у нарахуванні та сплаті податків. Методики, представлені в роботах більшості авторів, не є комплексом процедур, а являють собою перелік деяких дій, прив'язаних до об'єкту бухгалтерського обліку або до окремих господарських операцій. Наприклад, за відсутністю затверджених методичних рекомендацій аудиторі вимушені на власний розсуд визначати в договорах предмет аудиторських послуг, при виконанні завдань обирати процедури, методи перевірки та форми підсумкових документів. Вимагають більшого уточнення правомірність використання й порядок визначення таких параметрів аудиту як рівень суттєвості та аудиторський ризик. Для якісного проведення аудиту оподаткування підприємства необхідна така методика, яка включає теоретичні й практичні основи аудиту оподаткування та, враховуючу специфіку діяльності господарюючого суб'єкта, яке перевіряється, його особливості оподаткування. Варто відзначити, що в процесі аудиту фінансової (бухгалтерської) звітності аудитором перевіряються питання правильності нарахування й сплати податків, однак, на відміну від аудиту оподаткування, для даних питань застосовують вибірковий метод і, зазвичай, обсяг вибірки, прийнятний для висловлення думки про достовірність фінансової (бухгалтерської) звітності, є не показним для висловлення думки про ту же

достовірність податкової звітності. Потрібно відмітити ще один проблематичний момент, що аудит оподаткування, який не є обов'язковим, може бути проведений і внутрішніми аудитором підприємства. Проте, аудит оподаткування, який буде здійснений професіональними аудиторами, вигідно відрізняється від результатів роботи внутрішніх аудиторів: по-перше – питання нарахування податків сторонні спеціалісти-аудитори оцінюють більш об'єктивно; по-друге – їм легше буде переконати керівництво підприємства, що часткою прибутку можна пожертвувати задля зниження податкових ризиків. Що стосується питання якості наданих послуг при проведенні аудиту оподаткування, то необхідною умовою забезпечення її високого ступеню є розробка науково обґрунтованих саме галузевих методик, їх застосування як певні стандарти, які могли б регламентувати аудиторську діяльність у конкретних галузях економіки.

Наступною проблемою організації проведення аудиту є низький рівень його автоматизації, зокрема аудиту розрахунків з бюджетом, через відсутність досконалого програмного забезпечення, яке б дало змогу прискорити і полегшити процес проведення аудиту. І головне, на сучасному етапі міжнародні стандарти аудиту є характерною основою правового регулювання аудиторської діяльності в Україні, тому що, на жаль, триває запозичення західних методів і технологій проведення аудиту.

На цьому, загалом, напрошується висновок, що яку сферу практичної аудиторської перевірки не візьми (регулювання аудиторської діяльності, статистичні дані аудиту, законодавство щодо питань аудиту, штрафні санкції за неякісний аудит та ін.), вклад науки, м'яко кажучи, незначний.

Проте, неоднозначність методів здійснення податкового аудиту, зважаючи на його значимість для динамічного розвитку економічних відносин, суттєво підтримується активність тематики наукових досліджень у цій сфері. Відзначаючи існування цілої низки проблем, пов'язаних з методологічним забезпеченням аудиту, одним з найважливіших завдань Аудиторської палати України має стати організація наукових досліджень з аудиту, консолідація та узагальнення саме вітчизняного досвіду в методологічних рекомендаціях щодо аудиту різних напрямків, зокрема аудиту оподаткування. Методологічні проблеми тісно пов'язані з недостатньою розробкою законодавчої бази аудиторської діяльності, тому головним питанням є створення та затвердження на державному рівні концепції розвитку аудиту, в якій повинні бути визначені принципи нормативного регулювання і саморегулювання аудиту, питання підготовки та гідної атестації фахівців, вдосконалення практики застосування міжнародних стандартів аудиту, контролю якості аудиту, відповідальності аудитора. Отже, поєднання двох напрямів розвитку аудиторської діяльності – організаційного та методологічного – є основою основ, а саме: повинна бути розроблена індивідуальна методика, підібрані відповідні їй прийоми, методи й способи. Рівень суттєвості при перевірці податків повинен бути настільки високий, щоб забезпечити мінімальний аудиторський ризик, а вибірка повинна бути максимальною. Тоді можна бути впевненим, що переосмислення низки прийнятих заходів та модифікація їх у визначених напрямках сприятимуть

формуванню нової парадигми взаємовідносин учасників контрольного процесу у сфері оподаткування, що, безумовно, позитивно впливатиме на теоретико-методологічний базис та сучасну практику аудиту оподаткування [1].

Список використаних джерел

1. Артюх О. В. Взаємодія фахівців контрольної сфери в умовах інституціоналізації податкового аудиту: ретроспективний аналіз вимог / О. В. Артюх, О. В. Белінська // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2017. – Вип.2 (08). – Ч.2. – С. 104-108.

УДК 657:004.9:005.591.6

Булкот Г. В.,
к.е.н., доцент кафедри аудиту,
Кувшинова А. Б.,
студентка факультету ОПМ
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕДУР DUE DILIGENCE НА ПІДПРИЄМСТВАХ, УСТАНОВАХ, ОРГАНІЗАЦІЯХ УКРАЇНИ

Дью дилідженс (Due Diligence) – «забезпечення належної сумлінності», аббревіатура: DueD, DDG) – процедура детальної незалежної перевірки об'єкту, інвестування здійснювана від імені інвесторів для формування в них об'єктивного уявлення про об'єкт інвестування [3].

Основною метою дью-дилідженс є пониженням існуючого підприємницького ризику або повністю усунення його, включаючи ризик придбання пакету акцій за підвищеною вартістю, невиконання зобов'язань, ризик втрати грошей або майна в цілому.

Як відомо, то у світовій практиці дью дилідженс проводиться на таких стадіях розвитку підприємства, установи, організації: 1. Seed – бізнес-ідея або проект, аналіз якого необхідний для того, щоб або його відкинути, або профінансувати; 2. StartUp – підприємство тільки що створилось і не має ринкової історії. Процедуру проводять на початку проекту і для прийняття рішення про фінансування; 3. Early – початкова стадія розвитку, коли фахівців залучають для проведення дью дилідженс, щоб здійснити безболісний перехід від створення продукту до його реалізації; 4. Expansion – розширення підприємства для виходу на нові ринки, збільшення виробництва, проведення маркетингових досліджень; 5. Bridge financing – в цьому випадку процедура спрямована на оцінку доцільності фінансування підприємства, яка перетворюється з приватної фірми в публічне акціонерне товариство і планує реєструвати акції на біржі; 6. Management Buy-Out і Buy-In – дью дилідженс проводиться для підприємства, яка планує залучення коштів для придбання бізнесу або для його викупу зі «сторони»; 7. Turnaround – дью дилідженс необхідний в період кризи, коли інвестиції необхідні для стабілізації